

**JOSEPH FRIEDRICH PRINC OD HILDBURGHAUSSENA I
PREUSTROJ KARLOVAČKOG GENERALATA 1737-1749****PREMA RUKOPISU »BEITRAG ZUR GESCHICHTE DER WARASINDER UND
KARLSTÄDTER GRENZ VERFASSUNG«, RATNI ARHIV, BEČ, 1781**

Ivan Jurišić

Godine 1781. car Josip II zatražio je od Josepha Friedricha, princa od Hildburghaussena (punim imenom Joseph Maria Friedrich Wilhelm Hollandinus, vojvoda Saske, princ od Hildburghaussena, feldmaršal i vitez zlatnog runa, 8. 12. 1702.-4. 1. 1787.), da o svom radu na preustroju Varaždinskog i Karlovačkog generalata napiše historijsko djelo (studiju), u kojem bi priopćio »one vijesti, izvještaje i planove koje sam sakupio i možda još imao u rukama, s posebnim obzirom na poslove koji se tiču Hrvatske.«, kako to sam navodi u uvodu svog djela.

Princ od Hildburghaussena je naime još 1737. od Josipovog djeda, Karla VI, a zatim, 1742. i od Josipove majke, Marije Terezije, dobio zadatak da, uz Varaždinski, preustroji i Karlovački generalat. Nakon što je to 1746. i učinio, sastavio je za Karlovački generalat (do 1749) brojne zakone, propise i uredbe.

U hrvatskoj historiografiji do sada još nigdje nije objelodanjen cjelovit opis Hildburghausenovog rada na preustroju Karlovačkog generalata. U ovom prilogu učinit ćemo to na osnovu ispisa iz njegovog spomenutog opširnog djela (47 folija), koje nosi naslov: Beitrag zur Geschichte der Warasdiner und Karlstaedter Grenz Verfassung mit 112 Beylagen. Spis je pohranjen u Austrijskom Državnom arhivu (ÖStA), fond: Ratni arhiv, (Bečko) Dvorsko ratno vijeće, Arhiv Dvorske ratne kancelarije (KA, HKR-KZLA), odjel VII, broj 349.

U 40 godina od mira u Sremskim Karlovcima (1699), do dolaska na vlast Marije Terezije (1740), poduzeto je mnogo pokušaja novog ustroja Vojne krajine. Bio je to tek dio velikih promjena koje su Habsburgovci provodili od početka 18. stoljeća, s ciljem stvaranja centralističke, apsolutističke monarhije. Prvi pokušaj reorganizacije Karlovačkog generalata poduzeo je grof Josip Rabata od 1710. do 1719. (»Universalsystem«), no bezuspješno; 1728. dolazi u Lici do bune, zbog koje su 1729. i 1730. provedene razne istrage. Izvještaji o tim istragama dali su povoda da se ubrza rad na poboljšanju ustroja Krajina općenito, a posebno Varaždinskog i Karlovačkog generalata. Godine 1730. osnovalo je Dvorsko ratno vijeće posebnu komisiju za uređenje Krajina, kojoj je predsjedavao grof Kordova. Na preustroju Karlovačkog generalata počinje se raditi od 1732. kada je posebna komisija pregledala i dala

svoje mišljenje o planu, koji je zamislio general Stubenberg. No, i taj je projekt, kao i nešto raniji za Varaždinski generalat, propao. Budući da se do 1735. ostalo samo na prijedlozima i pripremnim, privremenim mjerama, iste je godine (1735) uprava komisijom za preuređenje Varaždinskog i Karlovačkog generalata povjerena princu od Hildburghaussena, no on tada, zbog pomanjkanja vremena, nije mogao preuzeti obavezu preustroja Karlovačkog generalata.

Kako to sam navodi u spomenutom djelu, s preuređenjam Karlovačkog generalata princ od Hildburghaussena počinje nakon reskripta Dvorskog ratnog vijeća od 19. siječnja 1737. i rezolucije, prema kojoj je trebao razgledati položaj (situaciju) i utvrđenost karlovačke tvrđave. Izvještaj koji je po obavljenom poslu odaslao u Beč, sadržavao je podatke o unutrašnjem stanju i uređenju Karlovačkog generalata općenito, kao i o zemljištu, položaju i stanju karlovačke tvrđave i obližnjih utvrđenih gradova. Ovdje ćemo navesti tek podatak o tadašnjem broju vojnika u ovom generalatu; računavajući i grofovije Liku, Krbavu i Zvonigrad, nalazilo se u generalatu 1737. godine 1877 plaćenih vojnika (uključujući i njemačko pješništvo, te satniju arkebuzira, vojnika oboružanih puškama arkebuzama). Neplaćenih vojnika bilo je 3758. Unutrašnjeaustrijski staleži uplaćivali su u fond za izdržavanje tih područja, koji je iznosio 140000 guldena, godišnje svega 120000 guldena. Ratni pohodi protiv Turaka koje je princ od Hildburghaussena vodio od 1737. do 1739. (u Ugarskoj), spriječili su ga da tada nastavi tek započeti posao. Iz godine 1739. potječe još jedan prijedlog generala Stubenberga za preuređenje Karlovačkog generalata, ali vođen prvenstveno interesima unutrašnjeaustrijskih staleža.

Nakon dolaska Marije Terezije na prijestolje, rad na preuređenju Karlovačkog generalata nastavlja se njenim kabinetskim pismom od 21. studenog 1741. u kojem pored ostalog nalaže, da princ od Hildburghaussena, u svrhu preustroja ovog generalata treba stupiti u vezu sa njemu naklonim koruškim zemaljskim kapetanom, grofom von Gös, da mu on, u tu svrhu, obeća i upotrebu svog autoriteta. Godine 1742. poslan je u Karlovački generalat dopukovnik Moltenberg (Varaždinski generalat), s nalogom da za rat (za austrijsko naslijeđe) namakne što više krajišnika. Njegov izvještaj o cjelokupnom zatečenom stanju u generalatu ponovno je potakao na što brže ostvarivanje plana preustroja. Dvorsko ratno vijeće odlučilo je još iste godine da, dok se to i ne ostvari, iz ovog generalata treba za rat uzeti samo 2000 ljudi. Ujedno je predložilo, da se ubuduće onim hrvatskim jedinicama, koje sudjeluju u ratu, osigura potpuna opskrba, jednaka onoj reguliranih (Princ od Hildburghaussena u svom djelu stalno upotrebljava izraz »urenen-reguliert«, a ne »redovit, redovan-regulär«) postrojbi, bez ikakvih novčanih odbitaka.

Reskriptima Dvorskog ratnog vijeća od 21. listopada i 4. studenog 1742. naređeno je princu od Hildburghaussena da započne rad na prijedlogu za bolje uređenje Karlovačkog generalata. Na konferenciji održanoj 29. siječnja 1743. iznio je on razne napomene o tadašnjem stanju generalata, a 12. ožujka iste godine, predao je spis sa svojim razmišljanjima, prethodnom idejom o novom ustroju generalata (sa predloženih 13500 vojnika). No, i time se ovaj problem i nakon 10 godina još uvijek vrtio u krugu između prijedloga za poboljšanje stanja i stalno rastućih poteškoća.

Kako sve do studenog 1743. u vezi toga još uvijek nije bio poduzet nikakav daljnji korak, odlučila je M. Terezija (dekretom od 3. studenog) osnovati poseban vojni direktorij i generalkomandu za unutrašnju Austriju i generalate (Varaždinski i Karlovački), pod upravom Dvorskog ratnog vijeća.

Na čelo ovih ustanova postavljen je princ od Hildburghaussena. Uz to je bio obavezan i dalje baviti se preustrojem Karlovačkog generalata. Pri vizitaciji ovog generalata 1744. uvidio je, da je za provođenje njegovog preustroja, prije svega neophodan točan i potpun popis (konskripcija) ljudstva sposobnog za vojnu službu. Ovaj posao povjerio je još iste godine kapetanu Mikulčiću, iz Varaždinskog generalata.

Već početkom kolovoza 1745. predao je princ od Hildburghaussena Dvorskome ratnom vijeću vrlo opsežan plan preustroja Karlovačkog generalata. No, kako tada popis tamošnjeg pučanstva još nije bio završen, ostavio je otvorenom mogućnost manjih naknadnih korekcija tog plana. Uz istovremeno ukiđanje mnogih malih, tada međusobno neovisnih zapovjedništava, generalat je, prema tom planu, trebao biti podjeljen u četiri jednaka glavna zapovjedništva: Karlovačku krajinu, Primorsku krajinu, Liku i Krbavu. U svakom od ta četiri distrikta trebala je biti osnovana pukovnija pješaštva i satnija konjice. Pješačka pukovnija trebala se sastojati od 4 bataljona, svaki bataljon od 4 satnije, a svaka satnija od 190 ljudi. Dakle, u cjelokupnom pješaštvu od 4 pukovnije, svaka bi brojila 3040 ljudi, što bi ukupno iznosilo 12160 ljudi, dok bi u 4 satnije konjice sa po 200 ljudi, ukupno trebalo biti 800 ljudi. Cijela je dakle vojna sila ovog generalata trebala iznositi (izuzimajući veliki i mali generalski i pukovnijski stožer) 12960 ljudi. No, sve bi bilo tako ustrojeno, da ubuduće, kada fond za to bude dostatan, broj vojnika-krajišnika bude mogao biti povećan, bez bitne promjene u strukturi ustroja, na 16 ili čak 18 tisuća ljudi. Ljudstvo je trebalo snabdjeti vojničkom odjećom. Kao vrhovne zapovjednike Karlovačkog generalata trebalo je postaviti dva generala; jednog kao generalpukovnika, sa plaćom od 6000 guldena godišnje, koji bi vodio generalkomandu, a drugog uz plaću od 4000 guldena godišnje, kao upravitelja ureda generala (Generalamtsverwalter), bez ikakve prave dužnosti (zapovjedništva), već samo kao kontrolora prvoga, te nadziratelja pukovnijskih i dotičnih zapovjednika distrikata. Generalima bi bio dodjeljen određen broj stožerskih časnika. Svakom bataljonu bi bio dodjeljen podoban stožerni časnik, uz one iz obadva mala stožera (pješaštva i konjice). Pukovnijom bi upravljao pukovnik tuđinac; od dva predložena bojnika jedan bi isto bio stranac, a i pri svakoj satniji jedan časnik. Od ukupnog broja ljudstva u rat je trebala odlaziti uvijek samo polovica, sa njihovim stožernim i drugim časnicima pod jednim od generala; druga polovica ljudstva, pod zapovjedništvom drugog generala, trebala je ostati kod kuće, za buduće izmjene ljudstva. Dotadašnju njemačku miliciju i satniju arkebuzira trebalo je reducirati, a novac koji bi se time dobio, upotrijebio bi se za izdržavanje narodne milicije; utvrde i druge postaje trebali su zaposjesti bataljoni reguliranih jedinica vojske, za što je princ od Hildburghaussena bio predvidio svoju pukovniju, u koju svrhu ju je trebalo premjestiti u unutrašnju Austriju i pojačati s bataljonom ljudstva iz onih unutrašnjeaustrijskih garnizonskih satnija, koje su trebale biti reducirane. U njegovu je pukovniju u tu svrhu, u svaku satniju trebalo primiti po 10 domaćih dobrovoljaca, uz uobičajenu plaću, koji bi kasnije predstavljali »rasadnik« valjanih domaćih dočasnika. Za izdržavanje narodne milicije (postanak narodne krajiške milicije stavlja u godinu 1527. za vladavine Ferdinanda I) bilo je potrebno 190000 guldena. Fond, u koji su unutrašnjeaustrijski staleži do tada uplaćivali svega 120000 guldena trebalo je nadopuniti do iznosa od 143488 forinti. Za izdržavanje milicije trebalo je upotrijebiti i doprinos koji je do tada bečka komora plaćala za Liku (7015 f), zatim novac za dotadašnje izdržavanje očito nepotrebnih komorskih vojnika u Karlobagu i Porto Reeu (Kraljevica) (4656 f), nadalje izvanredne (neredovite) nuzdohotke (oko 5000 f), koje su do tada časnici ovog generalata neovlašteno uživali (isplata će ubuduće ići preko blagajne) i na kraju

komorske prihode od Like, Karlobaga i Porto Reea. Uza sve to, biti će pridodana još jedna komorska novčana pripomoć u visini od 28420 f.

Dvorsko ratno vijeće povoljno se izjasnilo (20. kolovoza 1745) o ovom planu i odobrilo ga, uz manje primjedbe (glede spomenutih 5000 guldena nuzdohodaka zapovjednika i ostalih časnika, zatim u svezi zaposjedanja utvrđenih mjesta reguliranim postrojbama, te zbog razlika u plaćama stranih i domaćih časnika), a u svezi predložene dopune fonda potrebnog za izdržavanje narodne milicije (od 120000 na 143488 f) naredilo je pregovore s unutrašnjeaustrijskim staležima, te predložilo doznačavanje vojsci (a ne narodnoj krajiškoj miliciji) onih 7015 guldena, koje je do tada Dvorska komora davala za izdržavanje Like.

Pripreme oko pregovora sa (koruškim) staležima išle su preko već spomenutog korušskog zemaljskog kapetana grofa von Göesa. Ugovoreno je da se u tu svrhu sazove izvanredni zemaljski sabor (početkom studenog 1745) na kojem je trebalo odobriti isplatu cijelog fonda za izdržavanje narodne milicije u visini od 143488 f. u gotovini i oslobođenog svih odbitaka, pored 2500 guldena za graditeljstvo. Uz to, staleži su se trebali dobrovoljno odreći zaposjedanja nekih utvrda i mjesta u generalatu, za što su do sada bili ovlašteni (princ od Hildburghaussena bio je mišljenja, koje u svom spisu i iznosi, da su se oni ionako bili sami unaprijed predložili da ih zaposjednu i to i učinili, uglavnom samovoljno). U međuvremenu, princ je, na osnovu naprijed spomenutih primjedbi Dvorskog ratnog vijeća, doradio svoj prijedlog ustroja Karlovačkog generalata i dopunio ga odjeljcima u trgovini, državnom gospodarstvu, državnoj policiji i upravi. Kako je i popis ljudstva u Karlovačkom generalatu napredovao, činilo se, da će se već te godine steći svi uvjeti potrebni za provedbu preustroja Karlovačkog generalata.

No, pregovori sa koruškim staležima nisu uspjeli; 30. studenog 1745. M. Terzija dobila je izvještaj od grofa von Göesa o njihovoj nepopustljivosti i nepristanku u pogledu obadviju točaka. Kranjski staleži nisu se u to uopće željeli upuštati, niti su se o tome očitovali. Bez obzira na te prepreke, Bečki dvor je prihvatio Hildburghaussenove dorade i nadopune plana novog ustroja generalata, koji mu je predan u potpunosti vojno, civilno i gospodarski. Vojno je uređenje poboljšano, koliko god se to moglo, a za to potreban veći fond, doznačila je Dvorska komora. Sve ovo obznanjeno je dekretom Dvorskog ratnog vijeća od 19. siječnja 1746. Poradi svih mjera koje je trebalo još poduzeti, nareden je sastanak kod predsjednika Vijeća, grofa Haraha, između predstavnika Dvorske komore, Ratnog komesarijata i princa od Hildburghaussena. Raspravljalo se o tome, kako u praksi provesti prinčev plan za preustroj Karlovačkog generalata nakon caričinog zahtjeva, da se broj vojnika u ovom generalatu povisi na 18000 ljudi, te kako namaknuti za to potreban veći novčani fond, koji je prema princu trebao u tom slučaju iznositi 230637 guldena, a u slučaju da ličani budu izjednačeni sa ostalim stanovnicima generalata (pobljiže ne objašnjava o kakvom se to izjednačavanju radi - Lika je tada bila grofovija), biti povećan na 274473 guldena, za što će biti potreban, pored pokrajinskog doprinosa od 120000 guldena i 5000 guldena koji bi se dobili od spomenutih neovlaštenih nuzdohodaka (emolumenta) časnika ovog generalata, još i doprinos Komore u iznosu od 105637 ili 149473 guldena. No, generalatski komorski dohoci, određeni za popunu fondova, bili su već doznačeni na drugo mjesto, stoga je kao komorski prilog određeno svega 100000 guldena. Nakon prinčevog prosvjeda (polovinom veljače 1746), carica je taj iznos povećala na 132000 guldena, a trebao je biti dostavljen 1. svibnja 1746. Na ovu vladaričinu odluku uslijedila je sada predstava Dvorske komore, no caričinim reskriptom

od 18. ožujka 1746. potvrđeno je osnivanje komorskog fonda u gore navedenom iznosu (od 132000 guldena). Sada je dakle bilo preostalo još samo riješiti pitanje fonda unutrašnjegaustrijskih pokrajina i završiti popis ljudstva sposobnog za vojnu službu u Karlovačkom generalatu. Dok su se glede fonda još uvijek ispoljavale mnoge poteškoće, popis je bio već toliko podmakao, da se završetak mogao očekivati početkom travnja 1746. U takvoj situaciji odlučeno je, ožujka 1746. da se na princa od Hildburghaussena prenesu i završni pregovori sa unutrašnjegaustrijskim staležima, nakon što je odbijen njihov zahtjev za alodifikacijom spomenutih utvrđenih gradova i drugih mjesta u generalatu. U to vrijeme dovršen je i spomenuti popis ljudstva u Karlovačkom generalatu, prema kojem je u karlovačkoj i primorskoj krajini, Lici, te Krbavi 1746. zatečeno 25 kapetanija, 137 sela i 10523 kuća ((obitelji), u kojima je ukupno živjelo 45586 muškaraca; 22398 sposobnih za vojnu službu, 2995 nesposobnih i 20193 još nedoraslih za službu.

Da bi konačno prijevo kraju pregovore sa staležima, početkom travnja 1746. princ od Hildburghaussena odlazi osobno u unutrašnju Austriju. Još prije isteka mjeseca travnja uspio je privoljeti zemaljske staleže Koruške i Kranjske da za održavanje Karlovačkog generalata daju godišnje 80000 odnosno 53000 guldena u gotovom, bez ikakvih odbitaka, dakle 13000 guldena više nego što je do tada bilo isposlovano. Osim toga, pristali su i na sve ostale priopćene im zahtjeve (ne navodi koje).

Budući da je fond (za održavanje narodne milicije) bio tek odobren, ali još uvijek neplaćen, a to se namjeravalo učiniti u obrocima, kasnilo bi se još više sa slanjem u Italiju 5000 krajišnika iz Karlovačkog generalata. Da bi to što više ubrzao, dao je princ od Hildburghaussena o svom trošku obući u vojničke odore za rat određene trupe (4 bataljona) i one su otišle za Italiju krajem srpnja 1746. Na tom mjestu u svom djelu, princ napominje, kako se njihovim slanjem na front (najpouzdanijih i najmarljivijih časnika sa najpripravnijim ljudstvom), tj. odlaskom iz generalata, lišio najboljeg dijela onog »materijala«, koji je trebao obraditi, te da je već tada slutio, da će to imati negativne posljedice za njegov rad na preustroju generalata. Zbog toga se naime, pri uvođenju svog naprijed iznešenog i odobrenog plana preustroja generalata, nije mogao poslužiti istim postupkom kao u Varaždinskom generalatu, tj. javnim publiciranjem novog uređenja pred okupljenim narodom, u početku zbog hitnosti odlaska spomenutih 5000 vojnika na front, a poslije opet zbog odsutnosti iz generalata tolikog dijela ljudstva, te se morao zadovoljiti time da preustroj dio po dio djelimično uvede sam, a djelimično prepusti drugima da to učine. Posljedica tog nepovoljnog spleta okolnosti pri uvođenju novog uređenja generalata, a koji se nije mogao spriječiti, po mišljenju princa od Hildburghaussena, bila je Brinjsko-Lička buna (on je u svom djelu naziva »bunom s one strane Kapele«). Vijesti o buni dobio je u Štajerskoj, na putu za Beč, gdje je na konferenciji, održanoj kod predsjednika Dvorskog ratnog vijeća, grofa Haraha (4. rujna 1746)), podnio opsežan izvještaj o netom (u kolovozu) sprovedenom preustroju Karlovačkog generalata.

Prema tom izvještaju, konačna verzija uređenja ovog generalata razlikuje se u nekim dijelovima od prvotnog plana iz početka kolovoza 1745. Na ova odstupanja princ od Hildburghaussena bio je prinuđen nakon spomenutih primjedbi Dvorskog ratnog vijeća na plan, ali vjerojatno i nakon konačnih rezultata spomenutog popisa stanovništva u generalatu. Dakle, prema toj konačnoj verziji preustroja, u karlovačkoj i primorskoj krajini osnovane su tri pješačke pukovnije, svaka sa po 4 bataljona, te 4 satnije husara, svaka sa po 100 ljudi. U Lici i Krbavi osnovana je jedna pješačka pukovnija od 6 bataljona, te 4 satnije husara, svaka sa po 100 ljudi. Broj vojnika određen

je, uključujući i pukovnijske stožere, na 17381 u pješaštvu i 800 u konjici (husarima), što je ukupno iznosilo 18181. Veliki i mali glavni stožer (generalštab) sa 29 i topnički sa 27 osoba brojao je ukupno 56 ljudi; tako je dakle cjelokupni novi ratni ustroj Karlovačkog generalata počivao na 18237 ljudi, s tim da iz svake postrojbe u rat odlazi samo polovina ljudstva, a iz obitelji koje daju u postrojbe po dva vojnika, u rat ide samo jedan. Za izdržavanje tog krajiškog vojnog sistema bilo je potrebno ukupno 270576 guldena, od čega za pješaštvo 200038 guldena, za husare 36604, za glavni stožer 17224 i za topništvo 2324, zatim za vojne umirovljenike 3483, za ratne rekvizite 6902 i za vojno graditeljstvo 4000 guldena. Uvedeno je bolje poslovanje pravosuđa ukidanjem bivšeg, tzv. zakutnog prava (Winkelrechte).

U vezi spomenute bune, izložio je princ samo svoje osobno mišljenje, budući da ju, zbog nedostatka točnih podataka o njoj, nije mogao detaljnije opisati. Smatrao je da su pritužbe buntovnih krajišnika (tzv. »gravamina«), samo neutemeljena izlika, budući da narod novim ustrojem nije opterećen davanjima, niti dužnostima, te da uostalom, u urotu i nisu uvučeni svi krajišnici, već je što više, do bune došlo na poticaj nekih zapovjednika i časnika, čijim se iznuđivanjima, uzurpacijama i bezakonju, može stati na kraj, ako se umjesto njih postave drugi, pristojniji časnici. Stoga je predložio da se što prije i poradi na uklanjanju tih osumnjičenih ljudi, osim uvaženih i visokog porijekla, koje treba prikriti (dissimuliret), da bi se izbjegle eventualne komplikacije u svezi s njihovim uklanjanjem s položaja.

Novi ustroj Karlovačkog generalata prihvaćen je u referatu Dvorskog ratnog vijeća carici, od 10. rujna 1746. U vezi bune zaključeno je da se molbama i prijedlozima buntovnika (među kojima princ osobito ističe dopukovnika de Pozzija iz otočanske pukovnije) ne smije ni u kom slučaju povlađivati, već treba naprotiv, neke sklone, dobronamjerne i vrijedne časnike, nagraditi promaknućem, a one točke novog ustroja kojima su se buntovnici protivili, (naročito postavljanju stranih kapetana-satnika), trebalo se zadržati i ostaviti nepromjenjene.

Princ od Hildburghausena upozorio je još istog mjeseca na potrebu da se narodnu miliciju u Karlovačkom generalatu »iz mnogih razloga« (ne navodi kojih), izjednači u rangu s drugim reguliranim postrojbama, no preko te njegove pretstavke šutke se prešlo. Krajem 1746. brinjsko-lička buna počela se smirivati (uglavnom princevom zaslugom, kako on to sam u svom djelu ističe), tako da se polovinom siječnja 1747. moglo započeti sa istragama i kažnjavanjem krivaca. I dalje je nastojao da dođe do izjednačavanja krajiške milicije i reguliranih jedinica, smatrajući nepravednim i štetnim za državu zanemarivanje opravdanih pritužbi krajišnika Varaždinskog i Karlovačkog generalata, koji su služili u ratu (još u listopadu 1746. dobio je iz Italije vijesti o lošem postupanju s narodnim jedinicama). U svojim nastojanjima uspio je u ožujku 1747. Narodnoj miliciji podjeljen je rang reguliranih jedinica.

Dok su se i dalje odvijale istrage u vezi spomenute bune, došlo je na drugoj strani do novih nesporazuma, ne samo zbog preinake dotadašnjeg komorskog platnog fonda (ne navodi kakve) i po princu, loših uredbi za ljudstvo iz Krajina određeno za front, zbog čega je (14. studenog 1747) bio uložio prigovor Dvorskom ratnom vijeću protiv donešenih uredbi o slanju postrojbi iz Karlovačkog generalata za Italiju i Nizozemsku), već su i unutrašnjeaustrijski staleži, zbog dotadašnjeg odlaganja rješavanja njihovih problema počeli krivo tumačiti svoj spomenuti pristanak na davanje novca (80000 odnosno 53000 guldena) u fond za izdržavanje narodne milicije Kar-

lovačkog generalata. Osim toga, »narodnom« bataljonu grofa Herbersteina (otočaćka pukovnija), koji je ratovao u Italiji, nije isplaćena plaća, čime je, po princu, hrvatskom narodu ponovno dan povod za nepovjerljivost. Ovo posljednje ispravljeno je dekretom Dvorskog ratnog vijeća od 3. travnja 1748. no ostale poteškoće svakim danom sve više su se umnožavale (Nakon što je M. Terezija oduzela unutrašnjem austrijskim staležima pravo postavljanja časnika u Karlovačkom i Varaždinskom generalatu, koje su oni imali još od 1578. i time ih lišila utjecaja u njima, počeli su se oni, kako je to gore izneseno, sve više ustezati, da pod tim uvjetima snose njihovo daljnje financiranje. Stoga su 1748. razriješeni te dužnosti, a izdržavanje ovih generalata preuzela je carska vojna blagajna).

Suprotstavljanja novom ustroju Karlovačkog generalata bila su tolika, da se princ od Hildburghaussena, kako on ističe, s razlogom bojao potpunog prevrata i nove bune u generalatu, no nastavio je s radom. Dva posljednja njegova propisa kojima je upotpunio svoj sistem preustroja Karlovačkog generalata bili su (u siječnju 1749) regulament (pravilo) za uvježbavanje krajiškog pješastva i nacrt instrukcije za cjelokupno pukovnijsko sudstvo. Ovome treba još dodati tabelu o stanju topništva u generalatu početkom 1749.

Tijekom cijelog njegovog rada na preustroju Varaždinskog i Karlovačkog generalata, osobni neprijatelji nastojali su i često uspjevali ometati ili čak privremeno i zaustaviti taj rad. Smatrajući da je bolje ukloniti im se nego suprotstaviti, odlučio je 1749. odreći se uprave Vojnim direktorijem i generalkomandom u unutrašnjoj Austriji i generalatima. Za njegov rad carica ga je nagradila stanovitom sumom novca i plaćom generala topništva. Odstupom princa sa svih dužnosti vezanih za preustroj ovih dvaju generalata, završava i njegov rukopis.

Direktorij je ukinut a uprava Karlovačkim generalatom povjerena je generalbojniku, barunu Leopoldu Eugenu Scherzeru, koji je još iste godine (1749) priveo kraju preustroj ovog generalata.

UDK 949.75

ISSN 0353-295X

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

R A D O V I

27

U SPOMEN
JOSIPU LUČIĆU

UDK 949.75

ISSN 0353-295X

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

R A D O V I

27

Z A G R E B

1994.

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Izdavač: ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST

UREDNIČKI KOLEGIJ:

Ivo GOLDSTEIN, Dragutin PAVLIČEVIĆ, Mario STRECHA

IZVRŠNI UREDNIK:

Mario STRECHA

PRIPREMA ZA TISAK:

Hrvoje STANČIĆ

Adresa uredništva: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Zagreb, Krčka ul. 1

Časopis izlazi jednom godišnje.

Izdavanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti i tehnologije.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu fizičku i tehničku kulturu R Hrvatske br. 6859/1 od 5. X. 1982. časopis »Radovi« oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Republičkom komitetu za informacije R Hrvatske pod br. UP-547/2-84-1984.